

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНОСТОПАНСТВО

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

Приета с решение на ФС на факултет
Общикономически протокол № /

Adopted by the Faculty Council Decision of Faculty of
General Economics protocol №/

Утвърдил:
Approved by:

Декан – проф. д-р Георги Петрунов
Dean of Faculty– Prof. Georgi Petrunov, PhD

УЧЕБНА ПРОГРАМА SYLLABUS

Учебна дисциплина <i>Course</i>	МАКРОИКОНОМИКА MACROECONOMICS	
Статут на дисциплината <i>Course Category</i>	ЗАДЪЛЖИТЕЛНА COMPULSORY	
Област на висше образование <i>Area of Study</i>	3. СОЦИАЛНИ, СТОПАНСКИ И ПРАВНИ НАУКИ 3. SOCIAL SCIENCES, ECONOMICS AND LAW	
Професионално направление <i>Field of Study</i>	3.8. ИКОНОМИКА 3.8. ECONOMICS	
Специалност <i>Degree Programme</i>	ВСИЧКИ СПЕЦИАЛНОСТИ ОТ НАПРАВЛЕНИЕТО ALL DEGREE PROGRAMMES IN THE FIELD OF ECONOMICS	
Образователно-квалификационна степен <i>Educational and Qualification Degree</i>	БАКАЛАВЪР ПО ИКОНОМИКА BACHELOR OF ECONOMICS	
Факултет <i>Faculty</i>	ОБЩОИКОНОМИЧЕСКИ GENERAL ECONOMICS	
Катедра <i>Department</i>	ИКОНОМИКС ECONOMICS	
Аудиторна заетост <i>Academic Hours</i>	Редовно обучение Full Time	60 часа 60 hours
	Дистанционно обучение Distance Learning	9 часа 9 hours
Извънаудиторна заетост <i>Extracurricular Academic Hours</i>	Редовно обучение Full Time	90 часа 90 hours
	Дистанционно обучение Distance Learning	141 часа 141 hours
Кредити <i>Credits</i>	6 6	
Титуляр <i>Lecturer</i>	КАТЕДРА „ИКОНОМИКС“ DEPARTMENT OF ECONOMICS	

АНОТАЦИЯ

1. Дисциплината „Макроикономика“ се чете пред студентите в ОКС „Бакалавър“ от всички специалности в професионално направление Икономика от учебната 1993/1994 г.

2. Описание на съдържанието:

Курсът по “Макроикономика” е неразделна част от обучението по Икономикс. Той полага основите на знанията в областта на икономическата теория, поради което е от фундаментално значение по отношение на следващите го в учебния процес икономически дисциплини.

Курсът по “Макроикономика” е предназначен за студенти, които вече са преминали курса по “Микроикономика” и са усвоили използвания в него понятиен апарат и изведените пазарни зависимости. Той има за цел да даде на обучаващите се фундаментални знания относно принципите на функциониране на икономиката в нейната цялост. Това предполага разглеждането в единство на съвкупното поведение на различните видове стопански агенти, на протичащите между тях взаимодействия в рамките на национално стопанство, както и на интегрирането на националната икономика в рамките на световното стопанство.

Обект на изследване в курса по “Макроикономика” са такива агрегирани макроикономически променливи като брутният вътрешен продукт и неговите производни показатели, заетостта и безработицата, общото равнище на цените и неговата динамика, държавният бюджет и финансовата система, разновидностите на макроикономическата политика и външноикономическите отношения на страната. Всеки един от посочените проблеми се разглежда на примера на българската икономика, което позволява на студентите да получат представа за заобикалящата ги макросреда, както и да придобият начални умения за нейното анализиране.

Език на преподаване: Български

COURSE DESCRIPTION

1. 1. The course "Macroeconomics" is taught to students in the Bachelor's degree program of all majors in the professional field of Economics from the academic year 1993/1994.

2. Description of content:

The course "Macroeconomics" is an integral part of the study of Economics. It lays the foundations of knowledge in the field of economic theory, which is why it is of fundamental importance in relation to the economic disciplines that follow it in the educational process.

The course "Macroeconomics" is intended for students who have already completed the course "Microeconomics" and have mastered the conceptual apparatus used in it and the derived market dependencies. It aims to provide students with fundamental knowledge about the principles of functioning of the economy as a whole. This implies the consideration of the aggregate behavior of different types of economic agents, the interactions between them within the framework of a national economy, as well as the integration of the national economy within the framework of the world economy.

The subject of study in the course “Macroeconomics” are such aggregated macroeconomic variables as gross domestic product and its derivatives, employment and unemployment, the general price level and its dynamics, the state budget and the financial system, the varieties of macroeconomic policy and the country's foreign economic relations. Each of the above problems is examined using the example of the Bulgarian economy, which allows students to gain an idea of the surrounding macro environment, as well as to acquire initial skills for its analysis.

3. Language of teaching: Bulgarian

СЪДЪРЖАНИЕ

№	ТЕМА	Аудиторна заетост (часове)			
		Редовно обучение		Дистанционно обучение	
		Л	У	Л	У
1.	ВЪВЕДЕНИЕ В МАКРОИКОНОМИКАТА INTRODUCTION TO MACROECONOMICS Предмет и обхват на макроикономиката като наука. Взаимовръзка между микроикономическата и макроикономическата теория. Микроикономическата теория като основа за макроикономическата. Основни макроикономически проблеми: съвкупно производство и икономически растеж, икономически цикъл, заетост и безработица, цени и инфлация, външноикономически отношения. Макроикономическа теория и макроикономическа политика. Инструментариум на макроикономическия анализ.	4		0,5	
2.	ИЗМЕРВАНЕ НА МАКРОИКОНОМИКАТА MEASURING MACROECONOMY Кръгооборот на доходите и разходите в макроикономиката. Съвкупни доходи и съвкупни разходи. Добавки и изземвания. Брутен вътрешен продукт (БВП). Подходи за измерването на БВП: разходен, доходен и производствен. Добавена стойност и повторно броене. Производни показатели на БВП. Брутен национален продукт (БНП). Предимства и ограничения на БВП като измерител на икономическата активност и благосъстоянието. Номинални и реални величини - ценови индекси и дефлатор на БВП.	4		1	
3.	СЪВКУПНО ТЪРСЕНЕ, СЪВКУПНО ПРЕДЛАГАНЕ И МАКРОИКОНОМИЧЕСКО РАВНОВЕСИЕ AGGREGATE DEMAND, AGGREGATE SUPPLY AND MACROECONOMIC EQUILIBRIUM Съвкупно търсене. Крива на съвкупното търсене: основания за отрицателния наклон и фактори за изместване. Съвкупно предлагане в дългосрочен и краткосрочен период. Потенциален БВП и крива на дългосрочното съвкупно предлагане. Крива на краткосрочното съвкупно предлагане. Детерминанти на съвкупното предлагане. Макроикономическо равновесие: същност и видове. Динамика на макроравновесието при промени в съвкупното търсене и краткосрочното съвкупно предлагане.	4		0,5	
4.	СЪВКУПНИ РАЗХОДИ AGGREGATE EXPENDITURE Компоненти на съвкупните разходи: относителна значимост и динамика. Потребителски разходи и спестявания. Функции и криви на потребление и спестяване. Средни и пределни склонности към потребление и спестяване. Съвкупни функции на потребление и спестяване. Инвестиционни разходи. Крива на инвестиционното	4		1	

	<p>търсене и фактори за нейното изместване. Принцип на акселератора.</p> <p>Правителствени покупки. Износ, внос и чист износ. Функция и крива на чистия износ. Фактори, влияещи върху чистия износ.</p>				
5.	<p>РАЗХОДНО РАВНОВЕСИЕ И МУЛТИПЛИКАТОР НА НЕЗАВИСИМИТЕ СЪВКУПНИ РАЗХОДИ</p> <p>EXPENDITURE EQUILIBRIUM AND AUTONOMOUS EXPENDITURE MULTIPLIER</p> <p>Съвкупни разходи и реален БВП. Функция и крива на съвкупните разходи. Независими и предизвикани съвкупни разходи. Пределна склонност към разходи.</p> <p>Разходно равновесие. Промени в разходното равновесие при изменения в независимите съвкупни разходи и в пределната склонност към разходи. Парадокс на икономичността.</p> <p>Мултипликатор - същност, механизъм на действие и ограничения. Мултипликатор в отворена и в затворена икономика. Разходно равновесие и равновесие на съвкупно търсене и предлагане.</p>	4		0,5	
6.	<p>БАНКОВА СИСТЕМА И ПАРИЧЕН ПАЗАР</p> <p>BANK SYSTEM AND MONEY MARKET</p> <p>Същност, функции и еволюция на парите. Парична маса и парични агрегати. Търсене на пари. Скорост на обръщение и количествена теория за парите. Мотиви за задържане на пари в брой. Търсене на номинални и търсене на реални пари. Крива на паричното търсене.</p> <p>Банкова система и предлагане на пари. Финансови посредници. Търговски банки. Баланс на търговската банка. Видове резерви и резервни норми. Депозитен мултипликатор и създаване на пари. Парична база и парични мултипликатори. Крива на паричното предлагане. Равновесие на паричния пазар. Промени в равновесието на паричния пазар при изменения в неговите детерминанти.</p>	4		1	
7.	<p>ПАРИЧНА ПОЛИТИКА</p> <p>MONETARY POLICY</p> <p>Централна банка: същност и функции. Баланс на Централната банка. Капиталов пазар и паричен пазар. Основни цели и задачи на паричната политика.</p> <p>Инструменти на паричната политика: минимални задължителни резерви, скотов процент, операции на открития паричен пазар, краткосрочни кредити и ломбардни заеми. Видове парична политика. Влияние на паричната политика върху равновесното равнище на производството и заетостта. Предавателни механизми и времеви лагове на паричната политика. Ефективност на паричната политика. Същност и функции на паричния съвет.</p>	4		0,5	
8.	<p>ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА</p> <p>FISCAL POLICY</p> <p>Същност и цели на фискалната политика. Основни модели на фискалната политика. Инструменти и механизъм на действие на целенасочената фискална политика - мултипликатори на правителствените покупки, данъците, социалните плащания и балансирания бюджет.</p>	4		0,5	

	<p>Автоматични бюджетни стабилизатори.</p> <p>Фискална политика и съвкупно предлагане. Ефективност и времеви лагове на фискалната политика. Фискална политика в отворена икономика.</p> <p>Държавен дълг и бюджетен дефицит. Методи за финансиране и граници на дефицита.</p>				
9.	<p>ОБЩО РАВНОВЕСИЕ НА СТОКОВИЯ И ПАРИЧНИЯ ПАЗАР</p> <p>GOODS AND MONEY MARKETS' EQUILIBRIUM</p> <p>Пари, лихвен процент и съвкупно търсене. Лихвен процент и разходно равновесие. Условия и механизми за съгласуване на разходното равновесие с равновесието на паричния пазар. Влияние на промените в реалния БВП, паричното предлагане и лихвения процент.</p> <p>Взаимодействие между парична и фискална политика. Избухващ ефект на правителствените покупки: същност и алтернативни възгледи.</p> <p>IS-LM модел на съвкупното търсене. Разходни равновесия и кривата IS. Равновесия на паричния пазар и кривата LM. IS- LM равновесие на стоковия и на паричния пазар. Промени в IS- LM равновесието под въздействието на паричната и фискалната политика.</p>	4		0,5	
10.	<p>ЗАЕТОСТ И БЕЗРАБОТИЦА</p> <p>EMPLOYMENT AND UNEMPLOYMENT</p> <p>Население, население в трудоспособна възраст и активна работна сила. Заетост и безработица: същност и измерване. Видове безработица: текуща, структурна и циклична. Естествена норма на безработица и пълна заетост. Закон на А. Оукън.</p> <p>Динамика на заетостта и безработицата при твърди и гъвкави работни заплати. Алтернативни теории за безработицата. Доброволна и принудителна безработица. Икономически и социални последици от безработицата.</p>	4		0,5	
11.	<p>ИНФЛАЦИЯ И ОЧАКВАНИЯ</p> <p>INFLATION AND EXPECTATIONS</p> <p>Същност и измерване на инфлацията. Умерена, галопираща и хиперинфлация. Очаквана и неочаквана, балансирана и небалансирана инфлация. Видове инфлация според причините за нейното възникване: инфлация на търсенето, инфлация на разходите и инерционна инфлация. Инфлационни ефекти.</p> <p>Взаимозависимост между инфлация и безработица. Краткосрочна крива на Филипс. Адаптивни очаквания и дългосрочна крива на Филипс. Теория за рационалните очаквания. Възможности и ограничения на антиинфлационната политика.</p>	4		0,5	
12.	<p>ИКОНОМИЧЕСКИ ЦИКЪЛ И ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ</p> <p>ECONOMIC CYCLE AND ECONOMIC GROWTH</p> <p>Цикличност на икономическото развитие: същност и система от показатели. Основни фази на икономическия цикъл. Периодичност и продължителност на икономическите цикли.</p> <p>Алтернативни концепции за икономическия цикъл. Ролята на мултипликатора и акселератора за цикличните колебания. Взаимозависимост между фазите на</p>	4		0,5	

	икономическия цикъл и промените в съвкупното търсене и краткосрочното съвкупно предлагане. Икономически растеж - същност и измерване. Типове икономически растеж. Основни фактори на растежа. Икономически растеж и устойчиво развитие.				
13.	МЕЖДУНАРОДНА ТЪРГОВИЯ И ВЪНШНОТЪРГОВСКА ПОЛИТИКА INTERNATIONAL TRADE AND FOREIGN TRADE POLICY Класически теории за международната търговия. Абсолютни и сравнителни предимства. Теоремите на Хекшер-Олин и Столпер-Самуелсън. Парадоксът на Леонтиев. Динамичен подход към теорията за международната търговия: теория за жизнения цикъл на продукта, междуотраслова и вътрешноотраслова търговия. Мита и митническа политика. Статичен ефект от митата и влияние върху благосъстоянието. Ефективна митническа защита. Нетарифни ограничения в международната търговия.	4		0,5	
14.	МЕЖДУНАРОДЕН ВАЛУТЕН ПАЗАР INTERNATIONAL CURRENCY MARKET Организация и операции на валутния пазар. Видове валутни транзакции. Валутен курс. Равновесие на валутния пазар и валутен курс. Детерминанти на валутния курс в дългосрочен период. Фиксирани и плаващи валутни курсове. Международни валутни системи: Златен стандарт и Бретън-Уудска система. Система на управлявано плаване на валутния курс. Международен кредитен пазар. Платежен баланс. Характеристика и структура на платежния баланс. Автоматично и индуцирано приспособяване на платежния баланс.	4		0,5	
15.	ЕВРОПЕЙСКА ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ EUROPEAN ECONOMIC INTEGRATION Типове икономическа интеграция. Икономически ефекти на интеграцията - статичен ефект, динамичен ефект, ефект на благосъстоянието. Етапи в развитието на европейската икономическа интеграция. Европейска икономическа общност (ЕИО) и прерастването ѝ в икономически и монетарен съюз. Критерии за оптимум и фактори за размера на валутната зона. Конвергентни критерии за членство в Европейския монетарен съюз. Икономическа интеграция и глобализация.	4		0,5	
	Общо	60		9	

Легенда: Л – лекции; У – упражнения

МЕТОДИ НА ПРЕПОДАВАНЕ

Комбинират се различни методи на преподаване, съобразени с формата на обучение – лекции (60 ч. – в редовна форма на обучение и 9 ч. – в дистанционна форма на обучение). При възможност се предвижда изнесено обучение в бизнес среда или администрация. Широко застъпени са дискусии, разработване на задачи, представяне на доклади, провеждане на проучвания, решаване на казуси др. Активно се използват съвременни дидактически средства на обучение и богата икономическа и статистическа информация.

Обучението по дисциплината се осъществява чрез комбиниране на лекции, самоподготовка и разработване на индивидуални казуси. В процеса на обучение се прилагат модерни дидактически средства като мултимедийни презентации върху всички лекции и онлайн източници на информация. Използват се и електронни платформи и други съвременни образователни технологии за оценяване и контрол на резултатите от обучението, в т. ч. използването на тестови център.

Използват се емпирични данни с източници НСИ, БНБ, МВФ, Евростат, Световната банка, МВФ и др., както и изчислени от титулярите индикатори за някои от изследваните теоретични проблеми и взаимовръзки. Представянето на материала става чрез прилагане на съвременни методологични подходи при определено равнище на формализация на изследваните зависимости.

Самостоятелната работа при дистанционно обучение е насочена към задълбочаване на теоретичните знания на студентите по конкретни макроикономически проблеми и към развиване на уменията им да правят емпиричен анализ, базиран на прилагането на официални статистически източници. Тя предполага ползването на широк кръг от теоретични разработки и същевременно изисква творчески подход при решаването на поставените задачи и се изразява в разработването на конкретни казуси, чиято тематика пряко засяга съдържанието на учебната програма. При оценяването ѝ се държи особено на нейната оригиналност, на правилния подбор и умелото боравене със статистическата информация, както и на формулирането на обосновани теоретико-емпирични заключения.

ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ

Форма на извънаудиторна заетост	Брой часове	
	Редовно обучение	Дистанционно обучение
1. Провеждане на практически занятия		
2. Разработване на курсова работа/проект		
3. Подготовка на реферат		
4. Решаване на казус		
5. Разработване на задание		61
6. Проучване по поставена задача		
7. Подготовка за текущ контрол	45	
8. Други:		
9. Подготовка за изпит	45	80
Общо	90	141

ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването по дисциплината е комплексно.

При редовна форма на обучение крайната оценка се образува по следния начин:

$$КО = 50\% ПИ + 50\% ТК,$$

където:

КО	=	крайна оценка;
ПИ	=	оценка от писмен изпит;
ТК	=	оценка от текущ контрол през семестъра;

При дистанционна форма на обучение крайната оценка се образува по следния начин:

$$КО = 50\% ПИ + 50\% РЗ,$$

където:

КО	=	крайна оценка;
ПИ	=	оценка от писмен изпит;
РЗ	=	оценка от разработване на задание.

Използват се електронни платформи (като MS Teams; Google Forms; Moodle) и други съвременни образователни технологии, както за обучението, така и за оценяване и контрол на резултатите от него, в това число използване и на тестови център.

Крайната оценка е по шестобалната система. Минималната оценка за успешно приключване на обучението е „Среден (3)”. Съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити, съпоставимостта на оценките е следната:

Отличен /6/	Много добър /5/	Добър /4/	Среден /3/		Слаб /2/	
A	B	C	D	E	FX	F
Присъждат се кредити както е по учебен план					Не се присъждат кредити	

РЕЗУЛТАТИ

Учебната програма е насочена към формиране на изискваните за образователно-квалификационната степен знания (теоретични и фактологически), умения (познавателни и практически) и компетентности (самостоятелност и отговорност, ключови компетентности за учене през целия живот, езиково обучение, граждански и социални компетентности, цифрови компетентности, комуникативни компетентности, професионални компетентности), в съответствие с Националната квалификационна рамка¹ и Европейската референтна рамка на Ключовите компетентности за учене през целия живот². Дисциплината предоставя на студентите следните основни знания за базисни макроикономически величини като брутният вътрешен продукт и неговите производни показатели, заетостта и безработицата, общото равнище на цените и неговата динамика, държавният бюджет и финансовата система, разновидностите на макроикономическата политика, външноикономическите отношения на страната, както и за съществуващите между тях взаимозависимости. Това определя фундаменталното значение на курса по отношение на икономически дисциплини, които се

¹ Националната квалификационна рамка на Република България (РМС № 96/02.02.2012) дефинира знанията, уменията и компетенциите, които се изискват като резултат от обучението в съответните образователно-квалификационни степени във висшето образование.

² Европейската референтна рамка на Ключовите компетентности за учене през целия живот (Официален вестник на Европейския съюз С 189/7 4.6.2018 г.) дефинира осем ключови компетентности необходими за личностна реализация и развитие, пригодност за заетост, социално приобщаване, устойчив начин на живот, успешен живот в едни мирни общества, организиране на живота по здравословно осъзнат начин и активно гражданско участие.

изучават през следващите семестри. Обучението по дисциплината формира у студентите следните основни умения за анализ на икономическите явления и процеси на равнище национална икономика и нейното интегриране в рамките на световното стопанство. Той развива способности за прилагане на натрупаните знания при вземане на икономически решения както в национален мащаб, така и на микроикономическо равнище при съобразяване с макроикономическата среда на функциониране на фирмите и домакинствата. Паралелно с това натрупаните знания представляват и надеждна основа за различни интерпретации на разглежданите теоретични модели и на тяхното практическо приложение.

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ДИСЦИПЛИНАТА

1. Лондонско училище по икономика (London School of Economics), Великобритания;
2. Университет “А. Хумболт” (Humboldt Universitaet), Германия;
3. Университет на Кент (Kent University), Великобритания.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

А. Основна

1. Миркович, К. (2001). Макроикономика, Тракия-М.
2. Спасов, Тр. и кол. (2010). Макроикономика, УИ “Стопанство”.
3. Спасов, Тр. и кол. (2011). Макроикономика, Учебно-методическо помагало, УИ “Стопанство”.
4. Статев, Ст., Ралева, Ст. (2014). Макроикономика, ИК-УНСС (учебник за дистанционно обучение)
5. Blanchard, O. (2025). Macroeconomics, 9th edition, Pearson.
6. Mankiw, G., (2022). Macroeconomics, 11th edition, MacMillan.

Б. Допълнителна

1. Йотова, Л., Алякова, В. (2006). Основи на макроикономиката, УИ “Стопанство”.
2. Asensio, A. (2024). Macroeconomics After the General Theory Fundamental Uncertainty, Animal Spirits and Shifting Equilibrium in a Competitive Economy, Taylor & Francis.
3. Carlin, W. Soskice, D. (2024). Macroeconomics. Institutions, Instability, and Inequality, Oxford University Press.
4. Damyanov, D., Velichkov, N. (2021). Macroeconomics, Study Guide, UNWE Publishing Complex.
5. Dornbusch, R., S. Fischer, R. Startz, Macroeconomics, 13th edition, Irwin/McGraw-Hill, New York, 2018.
6. Gartner, M., Macroeconomics, 5th Edition, Pearson, 2016.
7. Larrain, F. B. (2020). Macroeconomics: MIT Press Essential Knowledge Series.
8. Lipschitz, Schadler. (2019). Macroeconomics for Professionals: A Guide for Analysts and Those Who Need to Understand Them, Cambridge University Press.
9. Mitchell, W., Wray, R., Watts, M. (2019). Macroeconomics, 1st edition, Bloomsbury Academic.
10. Krugman, P., R. Wells. (2021). Macroeconomics, 6th edition, Worth Publishers.
11. Parkin, M., (2023). Macroeconomics, 14th edition, Pearson.
12. Sloman, J., Garratt, D., Guest, J. (2024). Economics, 11th edition, Pearson.

В. Електронни източници

1. <https://nsi.bg/bg>
2. <https://www.bnb.bg/>
3. <https://www.imf.org/en/Home>
4. <https://www.worldbank.org/en/home>

Съставил: _____
(катедра „Икономикс”)

Ръководител катедра: _____
(Доц. д-р Ивайло Беев)

Декан: _____
(Проф. д-р Георги Петрунов)